

ਇਖ਼ਤਿਆਰ

ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਨੂੰ ਇਕ ਆਮ ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਤੇ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ‘‘ਦੋ ਅਤੇ ਦੋ’’ ਦੇ ਜੋੜ ਵਿਚ ਇਕ ਮਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ‘‘ਚਾਰ’’ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਧਰਮ ਸਬੰਧੀ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਤੇ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣ ਲਈ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਤੇ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕਿਸ ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਨੂੰ ਮੰਨਣਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਵਰ ਦਾ ਵਚਨ ਸਾਡਾ ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਹੈ

ਧਰਮ ਵਿਚ ਸਾਨੂੰ ਕਿਸ ਦਾ ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਮੰਨਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ? ਮੁਸਲਿਮ ਧਰਮ ਦੇ ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਕੁਰਾਨ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਪ੍ਰਚਾਰਕਾਂ ਤਕ, ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਬੇਸ਼ੁਮਾਰ ਧਾਰਮਿਕ ਇਖ਼ਤਿਆਰਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ, ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਵਰ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕੋ ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦਾ ਹੈ: ਆਪਣੇ ਵਚਨ ਬਾਈਬਲ ਨੂੰ।

ਬਾਈਬਲ

ਪੌਲੁਸ ਰਸੂਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ, ‘‘ਪ੍ਰਤੀਤ ਸੁਣਨ ਨਾਲ ਅਤੇ ਸੁਣਨਾ ਮਸੀਹ ਦੇ ਵਚਨ ਤੋਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ’’ (ਰੋਮੀਆਂ 10: 17)। ਉਹਨੇ ਅੱਗੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, ‘‘ਸਾਰੀ ਲਿਖਤ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਵਰ ਦੇ ਆਤਮਾ ਤੋਂ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ, ਤਾੜਨ, ਸੁਧਾਰਨ ਅਤੇ ਧਰਮ ਦੇ ਗਿਝਾਉਣ ਲਈ ਗੁਣਕਾਰ ਹੈ ਭਈ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਵਰ ਦਾ ਬੰਦਾ ਕਾਬਿਲ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਭਲੇ ਕੰਮ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ’’ (2 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 3: 16, 17)।

‘‘ਸਾਰੀ ਲਿਖਤ’’ ਇੱਥੇ ਬਾਈਬਲ ਦੀ ਲਿਖਤ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। 2 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 3 ਵਿਚ ‘‘ਸਾਰੀ ਲਿਖਤ’’ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਵਰ ਦੇ ਵਚਨ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ‘‘ਸਾਰੀ ਲਿਖਤ’’ ਵਿਚ ਪੁਰਾਣਾ ਨੇਮ (2 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 3: 15) ਅਤੇ ਨਵਾਂ ਨੇਮ (2 ਪਤਰਸ 3: 15, 16) ਦੋਵੇਂ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਲਿਖਤ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੋਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਨੂੰ ‘‘ਵਚਨ’’ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ (ਮੱਤੀ 13:23; ਰਸੂਲਾਂ ਦ ਕੰਮ 6:4)। ਸਾਰੀ ਲਿਖਤ ਅਸੀਂ ‘‘ਬਾਈਬਲ’’ ਲਈ ਵਰਤਦੇ ਹਾਂ। ‘‘ਬਾਈਬਲ’’ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿਚ ਇਕ ਯੂਨਾਨੀ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਅਰਥ ‘‘ਕਿਤਾਬ’’ ਹੈ। ਬਾਈਬਲ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ‘‘ਕਿਤਾਬਾਂ ਦਾ ਸੰਗ੍ਰਹਿ’’ ਹੈ। ਕਈ ਬਾਈਬਲਾਂ ਦੇ ਬਾਹਰ ‘‘ਪਵਿੱਤਰ ਬਾਈਬਲ’’ ਲਿਖਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ‘‘ਪਵਿੱਤਰ’’ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ‘‘ਪਾਵਨ ਜਾਂ ਪਾਕੀ’’। ਬਾਈਬਲ ‘‘ਪਵਿੱਤਰ ਪੁਸਤਕ’’ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਵਰ ਦੀ

ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਨਾਲ ਲਿਖੀ ਗਈ ਹੈ।

“ਤੋਂ” ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਸ਼ਬਦੀ ਅਰਥ ਹੈ “ਸਾਹ ਫੂਕਿਆ।”² “ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਵਰ ਤੋਂ” ਵਾਕਾਂਸ਼ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਬਾਈਬਲ “ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਵਰ ਦੇ ਸਾਹ ਤੋਂ” ਹੈ। ਬਿਲਕੁਲ ਉਵੇਂ ਹੀ ਜਿਵੇਂ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਵਰ ਨੇ ਮਨੁੱਖ ਦੀਆਂ ਨਾਸਾਂ ਵਿਚ ਸਾਹ ਫੂਕਿਆ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖ ਇਕ ਜਿਉਂਦੀ ਜਾਨ ਹੋ ਗਿਆ (ਉਤਪਤ 2: 7), ਸੋ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਵਰ ਨੇ ਓਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਾਈਬਲ “ਵਿਚ ਸਾਹ ਫੂਕਿਆ” ਅਤੇ ਇਹ ਇਕ ਜਿਉਂਦੀ ਪੁਸਤਕ ਬਣ ਗਈ। ਇਹ ਸਮਝਾਉਣ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਬਾਈਬਲ ਨੂੰ ਲਿਖਣ ਵਿਚ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਵਰ ਦਾ ਕੰਟਰੋਲ ਸੀ, ਉਹਨੇ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਕਿ ਬਾਈਬਲ ਵਿਚ ਉਹੀ ਗੱਲਾਂ ਹੋਣ ਜਿਹੜੀਆਂ ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਵਿਚ ਦੇਣੀਆਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਨਾ ਭੋਰਾ ਵੱਧ ਅਤੇ ਨਾ ਭੋਰਾ ਘੱਟ।

2 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 3: 16, 17 ਫਿਰ ਤੋਂ ਪੜ੍ਹੋ। ਇਹਨਾਂ ਆਇਤਾਂ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਾਈਬਲ ਵਿਚ ਉਹ ਸਭ ਕੁਝ ਹੈ ਜੋ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਵਰ ਨੂੰ ਭਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਸਾਡੇ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ: ਇਹ “ਸਿੱਖਿਆ ਲਈ ਫ਼ਾਇਦੇਮੰਦ” ਹੈ; ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ “ਸਮਝਾਉਣ” ਲਈ ਫ਼ਾਇਦੇਮੰਦ ਹੈ; ਜਦ ਅਸੀਂ ਗਲਤ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਆਗਾਹ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਨੂੰ “ਸੁਧਾਰਣ” ਲਈ ਫ਼ਾਇਦੇਮੰਦ ਹੈ; ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ “ਧਰਮ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ” ਦੇਣ ਦੇ ਲਈ ਫ਼ਾਇਦੇਮੰਦ ਹੈ; ਇਹ ਸਾਡੀ ਰੂਹਾਨੀ ਤਰੱਕੀ ਵਿਚ ਮਦਦਗਾਰ ਹੈ। ਧਿਆਨ ਦਿਓ ਕਿ ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਕੁਝ ਕੁ ਭਲੇ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ “ਹਰੇਕ ਭਲੇ ਕੰਮ ਲਈ” ਤਿਆਰ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਵਧੀਆ ਕਿਤਾਬਾਂ ਲਿਖੀਆਂ ਜਾ ਚੁਕੀਆਂ ਹਨ। ਬੇਸ਼ੁਮਾਰ ਵਧੀਆ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਪਰ ਸਾਡਾ ਇੱਕੋ ਇਕ ਧਾਰਮਿਕ ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਸਿਰਫ਼ ਬਾਈਬਲ ਹੈ। ਅਧਿਐਨ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਸਾਡਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਤੇ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ:

- ਸਾਡੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਸਾਡਾ ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹਨ।
- ਕੋਈ ਮਨੁੱਖੀ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।
- ਕੋਈ ਮਹਾਨ ਧਾਰਮਿਕ ਆਗੂ ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।
- ਡੇਵਿਡ ਰੋਪਰ ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।
- _____ ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।
(ਆਪਣਾ ਨਾਂ ਭਰ ਲਓ)।
- ਬਾਈਬਲ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਕਿਤਾਬ ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।
- ਅਸੀਂ ਸਿਰਫ਼ ਬਾਈਬਲ ਦੇ ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਨੂੰ ਹੀ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ।

ਜੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸੌ ਫ਼ੀਸਦੀ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਬਾਈਬਲ ਮਨੁੱਖ ਲਈ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਵਰ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਅਖ਼ੀਰ ਵਿਚ “ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ” ਦਾ ਵਧੀਕ ਲੇਖ ਪੜ੍ਹੋ। ਜੇ ਅਜੇ ਵੀ ਤੁਹਾਡੇ ਮਨ ਵਿਚ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸ਼ੱਕ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੋਸਤ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰੋ ਜਿਸ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਬੇਸ਼ੱਕ, ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਾਈਬਲ ਬਾਰੇ

ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਿੱਖਣ ਲਈ ਸਮੇਂ ਦੀ ਹੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਆਖਰ ਪੌਲਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ‘‘ਪ੍ਰਤੀਤ ਸੁਣਨ ਨਾਲ ਅਤੇ ਸੁਣਨਾ ਮਸੀਹ ਦੇ ਵਚਨ ਤੋਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ’’ (ਰੋਮੀਆਂ 10: 17)। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਇਸਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਅਧਿਐਨ ਜਾਰੀ ਰੱਖੋ।

ਨਵਾਂ ਨੇਮ ਸਾਡਾ ਰਹਿਨੁਮਾ ਹੈ

ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਕਿ ‘‘ਧਰਮ ਵਿਚ ਸਾਡਾ ਇਖਤਿਆਰ ਕੀ ਹੈ?’’ ਹੁਣ ਤਕ ਅਸੀਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ‘‘ਬਾਈਬਲ।’’ ਪਰ, ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜਵਾਬ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਛੋਟਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ।

ਬਾਈਬਲ ਦੇ ਦੋ ਮੁੱਖ ਭਾਗ ਹਨ: ਪੁਰਾਣਾ ਨੇਮ ਅਤੇ ਨਵਾਂ ਨੇਮ। ਆਪਣੀ ਬਾਈਬਲ ਖੋਲ੍ਹੋ ਅਤੇ ਵੇਖੋ ਕਿ ਨਵਾਂ ਨੇਮ ਕਿੱਥੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਬਾਈਬਲ ਨੂੰ ਵੰਡਣ ਵਾਲੇ ਸਫੇ ਉੱਤੇ ‘‘ਇੰਜੀਲ ਅਰਥਾਤ ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਭੂ ਅਤੇ ਮੁਕਤੀਦਾਤੇ ਯਿਸੂ ਮਸੀਹ ਦਾ ਨਵਾਂ ਨੇਮ’’ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਧਿਆਨ ਦਿਓ ਕਿ ਨਵਾਂ ਨੇਮ ਪੂਰੀ ਬਾਈਬਲ ਦੇ ਲਗਭਗ ਤਿੰਨ ਹਿੱਸੇ ਲੰਘ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪੁਰਾਣਾ ਨੇਮ ਅਕਾਰ ਵਿਚ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਨਾਲੋਂ ਤਿੰਨ ਗੁਣਾ ਵੱਡਾ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਕਈ ਕਾਰਣ ਹਨ।³ ਇਕ ਕਾਰਣ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੁਰਾਣਾ ਨੇਮ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ‘‘ਕਰੀ’’ ਅਤੇ ‘‘ਨਾ ਕਰੀ’’ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਪਿਆ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਨਵਾਂ ਨੇਮ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਤੇ ਬਹੁਤਾ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।⁴

ਬਾਈਬਲ ਦੇ ਦੋ ਭਾਗਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਦਿਆਂ ਤੁਸੀਂ ਵੇਖੋਗੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੇ:

- ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਵਿਚ, ਬੰਦਗੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇਕ ਭਵਨ ਵਿਚ ਜਾਂਦੇ ਸਨ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਹੈਕਲ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ (ਜ਼ਬੂਰ 5: 7; ਹਬਕੂਕ 2: 20); ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿਚ, ਜਦ ਤਕ ਅਸੀਂ ਰੂਹ ਅਤੇ ਸੱਚਾਈ ਨਾਲ ਬੰਦਗੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਥਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਅਹਿਮੀਅਤ ਨਹੀਂ ਹੈ (ਯੂਹੰਨਾ 4: 21, 23, 24)।
- ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਵਿਚ, ਯਹੋਵਾਹ ਨੂੰ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਚੜ੍ਹਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ (ਲੇਵੀਆਂ ਦੀ ਪੋਥੀ 1-5); ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿਚ, ਯਿਸੂ ਸਾਡੀ ਸੰਪੂਰਣ ਕੁਰਬਾਨੀ ਹੈ (ਅਫਸੀਆਂ 5: 2; ਇਬਰਾਨੀਆਂ 10: 12), ਜਦਕਿ ਸਾਡੇ ਲਈ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿੰਦਾ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਚੜ੍ਹਾਉਣੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ (ਰੋਮੀਆਂ 12: 1; ਇਬਰਾਨੀਆਂ 13: 15)।
- ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਵਿਚ, ਪੁਰਖਾਂ ਦੇ ਇਕ ਖਾਸ ਸਮੂਹ ਨੂੰ ‘‘ਯਾਜਕ’’ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ (ਕੂਚ 28: 41; 40: 15); ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿਚ, ਹਰ ਮਸੀਹੀ ਨੂੰ ਯਾਜਕ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ (1 ਪਤਰਸ 2: 5, 9)।
- ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਵਿਚ, ਸਤਵਾਂ ਦਿਨ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਵਰ ਨੂੰ ਸਮਰਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸੀ (ਕੂਚ 20: 8-11); ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿਚ ਬੰਦਗੀ ਦਾ ਖਾਸ ਦਿਨ ਹਫ਼ਤੇ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਦਿਨ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 20: 7),⁵ ਭਾਵ ਐਤਵਾਰ ਹੈ।
- ਪੁਰਾਣਾ ਨੇਮ ਕੁਝ ਖਾਸ ਭੋਜਨਾਂ ਨੂੰ ਖਾਣ ਤੋਂ ਮਨ੍ਹਾਂ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੂਰ ਦਾ ਮਾਸ (ਲੇਵੀਆਂ 11: 7); ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿਚ ਇਹ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤੀਆਂ

ਗਈਆਂ ਹਨ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 10:9-16)।

ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਕਈ ਹੋਰ ਤੁਲਨਾਵਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਦੋਹਾਂ ਨੇਮਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੰਨਣ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਢੰਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਤਾਂ ਫਿਰ ਸਾਨੂੰ ਕਿਸ ਨੇਮ ਨੂੰ ਮੰਨਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ? ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਰੇਖਾ ਚਿੱਤਰ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਿਚ ਤੁਹਾਡੀ ਮਦਦ ਕਰੇਗਾ।

ਪੁਰਾਣਾ ਨੇਮ

ਨਵਾਂ ਨੇਮ

ਨੇਮ = ਅਹਿਦ = ਸਮਝੌਤਾ

ਪਹਿਲਾਂ, ਚਾਰਟ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖੋ: ‘‘ਨੇਮ = ਅਹਿਦ = ਸਮਝੌਤਾ।’’ ਬਾਈਬਲ ਵਿਚ ਇਹਨੂੰ ‘‘ਪੁਰਾਣਾ ਨੇਮ’’ (2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 3:14) ਅਤੇ ‘‘ਨਵਾਂ ਨੇਮ’’ (ਮੱਤੀ 26:28; 1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 11:25; 2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 3:6; ਇਬਰਾਨੀਆਂ 9:15) ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਇਤਾਂ ਵਿਚ ਮਿਲਣ ਵਾਲੇ ਯੂਨਾਨੀ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ‘‘ਨੇਮ’’ ਹੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ (ਪੜ੍ਹੋ ਇਬਰਾਨੀਆਂ 8:6, 7, 13; 9:1; 12:24)। ਜਦ ਅਸੀਂ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਪੁਰਾਣੇ *ਅਹਿਦਨਾਮੇ* ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ। ਜਦ ਅਸੀਂ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਨਵੇਂ *ਅਹਿਦਨਾਮੇ* ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ।

ਨੇਮ ਜਾਂ ਅਹਿਦ ਕੀ ਹੈ? ਨੇਮ ਦੋ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਇਆ ਇਕ *ਸਮਝੌਤਾ* ਹੈ। ਪੁਰਾਣਾ ਨੇਮ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਵਰ ਅਤੇ ਯਹੂਦੀ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਸਮਝੌਤਾ ਸੀ (ਵਿਵਸਥਾਸਾਰ 5:1-4)। ਇਹ ਯਹੂਦੀਆਂ (ਅਤੇ ਯਹੂਦੀ ਮੁਰੀਦਾਂ) ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ⁶ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਨਵਾਂ ਨੇਮ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਵਰ ਅਤੇ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਮਝੌਤਾ ਹੈ (ਇਬਰਾਨੀਆਂ 10:16)।

ਹੁਣ ਰੇਖਾ ਚਿੱਤਰ ਦਾ ਉੱਪਰਲਾ ਹਿੱਸਾ ਵੇਖੋ। ਸਲੀਬ ਯਿਸੂ ਦੀ ਸਲੀਬ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਸਲੀਬ ਦੇ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਵਾਲਾ ਹਿੱਸਾ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਦ ਕਿ ਸੱਜਾ ਪਾਸਾ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਦੇ ਯੁੱਗ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਧਿਆਨ ਦਿਓ ਕਿ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਵਾਲਾ ਤੀਰ ਸਲੀਬ ਵੱਲ ਅੱਗੇ ਨੂੰ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਦ ਕਿ ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਵਾਲਾ ਤੀਰ ਸਲੀਬ ਵੱਲ ਪਿੱਛੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਦੁਆਉਂਦਾ ਹੈ।

ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ, ਇਹ ਸਮਝਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਪੁਰਾਣਾ ਨੇਮ ਯਿਸੂ ਵੱਲ ਅੱਗੇ ਨੂੰ ਵੇਖਦਾ ਸੀ। ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਵਰ ਨੇ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਦੇ ਸਥਾਈ ਹੋਣ ਨੂੰ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਚਾਹਿਆ। ਯਿਰਮਿਯਾਹ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਿਖਿਆ ਸੀ:

ਵੇਖੋ, ਉਹ ਦਿਨ ਆ ਰਹੇ ਹਨ, ਯਹੋਵਾਹ ਦਾ ਵਾਕ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਇਸਰਾਏਲ ਦੇ ਘਰਾਣੇ ਨਾਲ ਅਤੇ ਯਹੂਦਾ ਦੇ ਘਰਾਣੇ ਨਾਲ ਇਕ ਨਵਾਂ ਨੇਮ ਬੰਨ੍ਹਾਂਗਾ। ਓਸ ਨੇਮ ਵਾਂਗੂੰ ਨਹੀਂ ਜਿਹੜਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਓ ਦਾਦਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹਿਆਂ ਸੀ (ਯਿਰਮਿਯਾਹ 31:31, 32)।⁷

ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਨੇ ਕਿੰਨੀ ਦੇਰ ਰਹਿਣਾ ਸੀ? ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਗਲਾਤੀਆਂ 3 ਅਧਿਆਇ ਵਿਚ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੁਰਾਣਾ ਨੇਮ ਅਬਰਾਹਾਮ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਵਾਅਦੇ ਦੇ ਨਾਲ ‘ਜੋੜਿਆ’ ਗਿਆ ‘ਕਿ ਜਿਨਾ ਚਿਰ ਉਹ ਅੰਸ ਜਿਹਨੂੰ ਬਚਨ ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਨਾ ਆਵੇ’ (ਆਇਤ 19)। ਇਸੇ ਅਧਿਆਇ ਦੀ ਆਇਤ 16 ਵਿਚ ਸਮਝਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ‘ਅੰਸ’ ਕੌਣ ਸੀ: ‘ਹੁਣ ਅਬਰਾਹਾਮ ਅਤੇ ਉਹਦੀ ਅੰਸ ਨੂੰ ਬਚਨ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਉਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦਾ, ‘ਅੰਸਾਂ ਨੂੰ’ ਜਿਵੇਂ ਬਾਹਲਿਆਂ ਦੇ ਲਈ ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਇਕ ਦੇ ਲਈ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ‘ਤੇਰੀ ਅੰਸ ਨੂੰ’, ਸੋ ਉਹ ਮਸੀਹ ਹੈ।’ ਆਇਤ 24 ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, ‘ਸੋ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਮਸੀਹ ਦੇ ਆਉਣ ਤੀਕਰ ਸਾਡੇ ਲਈ ਨਿਗਾਹਬਾਨ ਬਣੀ।’ ਪੁਰਾਣਾ ਨੇਮ ਮਨੁੱਖ ਜਾਤੀ ਨੂੰ ਮਸੀਹ ਤਕ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹਨੇ ਉਦੋਂ ਤਕ ਰਹਿਣਾ ਸੀ ਜਦ ਤਕ ਮਸੀਹ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਚਿੱਤਰ ਵਿਚ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਵਾਲਾ ਤੀਰ ਅੱਗੇ ਨੂੰ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਪਰ, ਤੀਰ ਸਲੀਬ ਵੱਲ ਨੂੰ ਹੀ ਕਿਉਂ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ? ਕੁਲੁੱਸੇ ਦੇ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਖ਼ਤ ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਯਿਸੂ ਦੀ ਮੌਤ ਨੇ ‘ਉਸ ਲਿਖਤ ਨੂੰ ਜਿਹੜੀ ਹੁਕਮਾਂ ਕਰਕੇ ਸਾਡੇ ਉਲਟ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੀ ਉਸ ਨੇ ਮੇਸ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਹਨੂੰ ਸਲੀਬ ਉੱਤੇ ਕਿੱਲਾਂ ਨਾਲ ਠੋਕ ਕੇ ਵਿੱਚੋਂ ਚੁੱਕ ਸੁਟਿਆ’ (ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ 2: 14)। ਸੰਕੇਤਕ ਤੌਰ ਤੇ ਯਿਸੂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ, ਇਹ ਐਲਾਨ ਕਰਕੇ ਕਿ ਹੁਣ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਨਹੀਂ ਰਹੇ ਹਨ, ਸਲੀਬ ਉੱਤੇ ਕਿੱਲਾਂ ਨਾਲ ਠੋਕ ਦਿੱਤਾ।⁸ ਪੌਲੁਸ ਕਿਹੜੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ? ਉਹਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਇਸੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਵੀ: ਉਹਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੁਕਮ ਮਿਟਾਏ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਕੋਈ ਵੀ ‘ਖਾਣ ਪੀਣ ਜਾਂ ਤਿਉਹਾਰ ਜਾਂ ਅਮੱਸਿਆ ਜਾਂ ਸੱਬਤਾਂ ਦੇ ਵਿਖੇ’ (ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ 2: 16) ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਿਆਂ ਨਾ ਕਰੇ (ਭਾਵ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਨਾ ਲਗਾਏ)। ਇੱਥੇ ਵੱਖਰੀ ਚੀਜ਼ ਸੱਬਤ ਹੈ। ਖਾਣ, ਪੀਣ ਅਤੇ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਦੇ ਵਿਖੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਪਰ ਨੇਮਾਂ ਦੇ ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਹੀ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਵਿਚ ਸੱਬਤ ਬਾਰੇ ਹੁਕਮ ਸਨ: ਪੁਰਾਣਾ ਨੇਮ, ਜੋ ਦਸ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਹੀ ਘੁੰਮਦਾ ਸੀ, ਚੌਥਾ ਹੁਕਮ ਹੈ, ‘ਤੂੰ ਸੱਬਤ ਦੇ ਦਿਨ ਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰ ਜਾਣ ਕੇ ਚੇਤੇ ਰੱਖ’ (ਕੂਚ 20:8)। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ (ਪੌਲੁਸ ਦੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਵਰਤਦੇ ਹੋਏ) ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਨੂੰ ਸਲੀਬ ਤੇ ਕਿੱਲਾਂ ਨਾਲ ਠੋਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਹੁਣ ਆਪਣੇ ਰੇਖਾ ਚਿੱਤਰ ਵਿਚ ਸਲੀਬ ਦੇ ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਵੇਖੋ। ਮਸੀਹ ਦੀ ਮੌਤ ਨਾਲ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਦੇ ਖ਼ਤਮ ਹੋਣ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਸਗੋਂ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਦੀ ਖ਼ੁਸ਼ਖ਼ਬਰੀ ਵੀ ਮਿਲੀ। ਇਬਰਾਨੀਆਂ 9: 15 ਵਿਚ ਯਿਸੂ ਨੂੰ ‘ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਦਾ ਵਿਚੋਲਾ’⁹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਫਿਰ ਬਾਈਬਲ ਵਿਚ ਸਮਝਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ‘ਜਿੱਥੇ ਵਸੀਅਤ ਹੈ ਉੱਥੇ ਉਹਦੇ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੀ ਮੌਤ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂ ਜੋ ਵਸੀਅਤ ਤਾਂ ਹੀ ਪੱਕੀ

ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਮੌਤ ਹੋਈ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਜਿਨਾ ਚਿਰ ਵਸੀਅਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਜਿਉਂਦਾ ਹੈ ਉਹ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਦੀ ਨਹੀਂ” (ਇਬਰਾਨੀਆਂ 9: 16, 17)। ਇੱਥੇ ‘‘ਵਸੀਅਤ’’ ਇਕ ਖ਼ਾਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ‘‘ਵਿਲ’’ ਵੀ ਆਖਦੇ ਹਾਂ। ਆਖਰੀ ਵਸੀਅਤ ਜਾਂ ਵਿਲ ਕਦੋਂ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ? ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਮਰਨ ਦੇ ਬਾਅਦ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਯਿਸੂ ਦੀ ਆਖਰੀ ਵਸੀਅਤ ਓਦੋਂ ਹੀ ਲਾਗੂ ਹੋਈ ਜਦ ਉਹ ਸਲੀਬ ਉੱਤੇ ਮਰਿਆ।¹⁰

ਇਕ ਆਮ ਗ਼ਲਤ ਫ਼ਹਿਮੀ ਹੈ ਕਿ ਯਿਸੂ ਦੀ ਪੈਦਾਇਸ਼ ਨਾਲ ਹੀ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਦਾ ਸਮਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ; ਜੋ ਕਿ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਯਿਸੂ ਆਪ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਦੇ ਅਧੀਨ ਰਿਹਾ। ਉਹ ਇਕ ਚੰਗਾ ਯਹੂਦੀ ਅਤੇ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸੀ (ਅਸਲ ‘ਚ ਸਿਰਫ਼ ਉਹੀ ਇਕੱਲਾ ਅਜਿਹਾ ਸ਼ਖ਼ਸ ਸੀ ਜਿਹਨੇ ਪੂਰੀ ਸਿੱਧਤਾ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ)। ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਮਿਸਾਲ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਕਈ ਲੋਕ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਜੋ ਇਸ ਗੱਲ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਯਿਸੂ ਨੇ ਸੱਬਤ ਦੇ ਦਿਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਸੀ (ਮਰਕੁਸ 1: 21; ਲੂਕਾ 4: 16) ਅਤੇ ਜ਼ਿਦ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਸੱਬਤ (ਹਫ਼ਤੇ ਦਾ ਸਤਵਾਂ ਦਿਨ) ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਹੀ ਇਬਾਦਤ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਧਰਤੀ ਤੇ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਯਿਸੂ ਨੇ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਦੀਆਂ ਸਭ ਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਸੀ (ਮੱਤੀ 19: 17) ਜਿਸ ਵਿਚ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਚੜ੍ਹਾਉਣੀਆਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ (ਮੱਤੀ 5: 23; 8: 4)। ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਮਸੀਹ ਦੀ ਪੈਦਾਇਸ਼ ਨਾਲ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਉਹਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਦੱਸੀ ਗਈ ਹੈ।

ਰੇਖਾ ਚਿੱਤਰ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰੋ। ਯਹੂਦੀ ਲੋਕ ਜਿਹੜੇ ਯਿਸੂ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ, ਉਹ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਨ; ਅਸੀਂ ਜੋ ਸਲੀਬ ਦੇ ਇਸ ਪਾਸੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਾਂ। ਯਿਸੂ ਦੀ ਮੌਤ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਕੁਝ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਮਸੀਹੀ, ਖ਼ਾਸਕਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਾਲਣ ਪੋਸ਼ਣ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਪਾ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਉਹ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਕੁਝ ਯਹੂਦੀ ਮਸੀਹੀਆਂ ਨੇ ਤਾਂ ਇੱਥੋਂ ਤਕ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਕੇ ਗੈਰ ਕੌਮਾਂ¹¹ ਦੇ ਮਸੀਹੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਜਾਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਉਹਦੀਆਂ ਕੁਝ ਗੱਲਾਂ ਜਿਵੇਂ ਸੁੰਨਤ, ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇ।¹² ਗ਼ਲਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਇਬਰਾਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਸਣੇ, ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਦੀਆਂ ਕਈ ਕਿਤਾਬਾਂ ਇਸੇ ਮੁਸ਼ਕਲ ਦਾ ਹੱਲ ਦੱਸਦੀਆਂ ਹਨ। ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਗ਼ਲਾਤੀਆਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਆਇਤਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਹੋਰ ਆਇਤਾਂ ਵੀ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।

ਫੇਰ, ਗ਼ਲਾਤੀਆਂ 3 ਅਧਿਆਇ ਖੋਲ੍ਹੋ: ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ‘‘ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਮਸੀਹ ਦੇ ਆਉਣ ਤੀਕੁਰ ਸਾਡੇ ਲਈ ਨਿਗਾਹਬਾਨ ਬਣੀ ਭਈ ਅਸੀਂ ਨਿਹਚਾ ਨਾਲ ਧਰਮੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਈਏ। ਪਰ ਹੁਣ ਨਿਹਚਾ ਜੋ ਆਈ ਅਸੀਂ ਅਗਾਹਾਂ ਨੂੰ ਨਿਗਾਹਬਾਨ ਦੇ ਮਤਹਿਤ ਨਹੀਂ ਹਾਂ’’ (ਆਇਤਾਂ 24, 25)। ਜਿਵੇਂ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਦਾ ਮਕਸਦ ਮਨੁੱਖ ਜਾਤੀ ਨੂੰ ਮਸੀਹ ਕੋਲ ਲਿਆਉਣਾ ਸੀ। ਜਦ ਇਹ ਮਕਸਦ ਪੂਰਾ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ ਲੋਕ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦੇ ‘‘ਮਤਹਿਤ ਨਹੀਂ’’ ਰਹੇ।

ਗ਼ਲਾਤੀਆਂ 5 ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਤੇ ਹੋਰ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਆਇਤ 3 ਵਿਚ ਉਹਨੇ ਕਿਹਾ, ‘‘ਮੈਂ ਹਰੇਕ ਮਨੁੱਖ ਉੱਤੇ ਜਿਹੜਾ ਸੁੰਨਤ ਕਰਾਉਂਦਾ ਹੈ ਫੇਰ ਸਾਖੀ

ਭਰਦਾ ਹਾਂ ਜੋ ਉਹ ਸਾਰੀ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਨੂੰ ਪੂਰਿਆਂ ਕਰਨ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾਈ ਹੈ।' 'ਸੁੰਨਤ' ਇੱਥੇ ਇਕ ਧਾਰਮਿਕ ਰਵਾਇਤ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੁੰਨਤ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਡਾਕਟਰ ਦੀ ਸਲਾਹ ਨਾਲ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਸੁੰਨਤ ਨੂੰ। ਕੁਝ ਯਹੂਦੀ ਮਸੀਹੀ ਗੈਰ ਯਹੂਦੀ ਮਸੀਹੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿਖਾ ਰਹੇ ਸਨ (ਜਿਵੇਂ ਗਲਾਤੀਆਂ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ) ਕਿ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਗੈਰ ਯਹੂਦੀ ਪੁਰਖਾਂ ਦੀ ਸੁੰਨਤ ਹੋਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਗਲਾਤੀਆਂ 5:3 ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦੀ ਇਕ ਗੱਲ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਾਰੀ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ।

ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਐਸੇ ਸ਼ਖ਼ਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਜਿਹੜਾ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹੁਕਮਾਂ (ਸਾਲ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਵਾਰੀ ਯਹੂਸਲਮ ਜਾਣਾ, ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਚੜ੍ਹਾਉਣਾ, ਖਾਣੇ ਸਬੰਧੀ ਨਿਆਮਾਂ ਆਦਿ) ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੋਵੇ। ਫਿਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਦੇ ਕੁਝ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ 'ਵਿੱਚੋਂ-ਵਿੱਚੋਂ ਚੁਣਨਾ' ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਸੱਬਤ ਨੂੰ ਮੰਨਣਾ, ਵੱਖਰੀ ਯਾਜਕਾਈ ਹੋਣਾ, ਜਾਂ ਬੰਦਗੀ ਵਿਚ ਸਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਾ। ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਇਹ ਸਾਫ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਦੀ ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਨੂੰ ਇਕ ਨੇਮ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਪੂਰੀ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਨੂੰ ਹੀ ਮੰਨਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਜੇ ਅਸੀਂ ਇਕ ਗੱਲ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਇਹਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵੀ ਮੰਨਣੀਆਂ ਪੈਣਗੀਆਂ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਕਾਫ਼ੀ ਮਾੜੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਗਲਾਤੀਆਂ 5 ਅਧਿਆਇ ਵਿਚ ਜਿਸ ਨਤੀਜੇ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਹੋਰ ਵੀ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਹੈ। ਆਇਤ 4 ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ, 'ਤੁਸੀਂ ਜੋ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਨਾਲ ਧਰਮੀ ਬਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਸੋ ਮਸੀਹ ਤੋਂ ਅੱਡ ਹੋ ਗਏ ਹੋ। ਤੁਸੀਂ ਕਿਰਪਾ ਤੋਂ ਡਿੱਗ ਗਏ ਹੋ।' ਪੁਰਾਣਾ ਨੇਮ ਖ਼ਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਇਕ ਨੇਮ ਅਤੇ ਕੰਮਾਂ ਦੀ ਵਿਧੀ ਸੀ ਜਦ ਕਿ ਨਵਾਂ ਨੇਮ ਖ਼ਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਕਿਰਪਾ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ। ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਗਲਾਤੀਆਂ ਵਿਚ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜੇ ਉਹ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਦੀ ਸੁੰਨਤ ਦੀ ਰੀਤ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਸੀਹ ਨਾਲੋਂ ਅੱਡ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਕੋਈ ਵੀ ਦੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਾਰਮਿਕ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਉਹ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦੀ ਰੀਤ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਾਂ ਕਿਰਪਾ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਸਨ ਪਰ ਦੋਹਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ।

ਮੈਂ ਇਸ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਮਝਾਉਂਦਾ ਹਾਂ: ਜੇ ਉਹ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਚੁਣਦੇ (ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਵਾਲੀ ਸੁੰਨਤ ਦੀ ਰੀਤ ਨੂੰ ਚੁਣ ਕੇ) ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੁਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਦੀ ਵੀ ਮੁਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ (ਰੋਮੀਆਂ 3:23; 7:15, 18, 19)। ਜੇ ਅਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਬਚਾਏ ਜਾਈਏ ਤਾਂ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਵਰ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਅਤੇ ਰਹਿਮ ਨਾਲ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ (ਅਫ਼ਸੀਆਂ 2:8, 9; 1 ਪਤਰਸ 2:10)। ਜੇ ਇਹਦੇ ਉਲਟ ਗਲਾਤੀਆਂ ਦੇ ਲੋਕ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਵੱਲ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਦਾ ਰਾਹ ਚੁਣਦੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 'ਕਿਰਪਾ ਤੋਂ ਡਿੱਗ' ਜਾਣਾ ਸੀ ਭਾਵ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 'ਮਸੀਹ ਤੋਂ ਅੱਡ' ਹੋ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਕਿੰਨਾ ਭਿਆਨਕ ਹੈ ਇਹ!

ਇਹ ਸਮਝਣਾ ਬੇਹੱਦ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਾਂ, ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਦੇ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਕੋਈ ਗਲਤ ਫ਼ਹਿਮੀ ਨਾ ਰਹੇ, ਮੈਂ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਦਸ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਹਾਂ।¹³ ਦਸ ਹੁਕਮ (ਕੂਚ 20; ਵਿਵਸਥਾਸਾਰ 5) ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਦਾ ਨਿਚੋੜ ਸਨ ਜਿਹਨੂੰ ਸਲੀਬ ਉੱਤੇ ਕਿੱਲਾਂ ਨਾਲ ਠੋਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਪੁਰਾਣਾ ਨੇਮ

ਨਵਾਂ ਨੇਮ

ਦਸ ਹੁਕਮ

ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵਿਰੋਧ ਕਰਕੇ ਕਹੇ: ‘ਜੇ ਅਸੀਂ ਦਸ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਇਹਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕਤਲ ਅਤੇ ਚੋਰੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਉਹ ਗੱਲਾਂ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿਚ ਮਨਾਹੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।’ ਨਹੀਂ। ਅੱਜ ਕਤਲ ਜਾਂ ਚੋਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿਚ ਇਹਦੀ ਮਨਾਹੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ (ਰੋਮੀਆਂ 13:9; ਅਫ਼ਸੀਆਂ 4:28)। ਹਕੀਕਤ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲ ‘ਚ ਦਸਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਨੌਂ ਹੁਕਮ, ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿਚ ਵੀ ਦੁਹਰਾਏ ਗਏ ਹਨ।¹⁴ ਦਸ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕੋ ਹੁਕਮ ਜਿਹੜਾ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਉਹ ਚੌਥਾ ਹੁਕਮ ਹੈ: ‘ਤੂੰ ਸੱਬਤ ਦੇ ਦਿਨ ਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰ ਜਾਣ ਕੇ ਚੇਤੇ ਰੱਖ’ (ਕੂਚ 20:8)। ਅੱਜ ਇਬਾਦਤ ਦਾ ਸਾਡਾ ‘ਖ਼ਾਸ’ ਦਿਨ ਹਫ਼ਤੇ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਦਿਨ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਸਤਵਾਂ।¹⁵

ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ ਕਿ ਅਸੀਂ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਾਂ, ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਦੇ ਨਹੀਂ, ਉੱਠਣ ਵਾਲੇ ਬੇਸ਼ੁਮਾਰ ਧਾਰਮਿਕ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਹੈ। ਕੋਈ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ, ‘ਬਾਈਬਲ ਇਬਾਦਤ ਦੇ ਇਕ ਪਵਿੱਤਰ ਸਥਾਨ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਜਿਹਨੂੰ ਹੈਕਲ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿਚ ਕੋਈ ਪਵਿੱਤਰ ਭਵਨ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਬੰਦਗੀ ਕਰ ਸਕੀਏ?’ ਇਹਦਾ ਜਵਾਬ ਹੈ, ‘ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਵਿਚ ਹੈ, ਨਵੇਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ।’ ਸ਼ਾਇਦ ਕੋਈ ਹੋਰ ਇਹ ਕਹੇ ਕਿ ‘ਬਾਈਬਲ ਖ਼ਾਸ ਚੋਗਿਆਂ ਵਾਲੀ ਯਾਜਕਾਈ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਵਿਚ ਇਹ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਹੈ?’ ਜਵਾਬ ਹੈ, ‘ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਵਿਚ ਹੈ, ਨਵੇਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ।’ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵੀ ਪੁੱਛ ਸਕਦਾ ਹੈ, ‘ਮੈਂ ਬਾਈਬਲ ਵਿਚ ਯੂਫ਼ ਯੁਖਾਉਣ ਅਤੇ ਬੰਦਗੀ ਵਿਚ ਗਾਉਣ ਲਈ ਸਾਜ਼ ਵਜਾਉਣ ਬਾਰੇ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਸਭ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ?’ ਜਵਾਬ ਹੈ, ‘ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਵਿਚ ਹੈ, ਨਵੇਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ।’

ਹੈਕਲ	ਯਾਜਕ	ਪੁਰਾਣਾ ਨੇਮ	ਨਵਾਂ ਨੇਮ
ਪੂਛ	ਸਾਜ਼/ਵਾਜੇ		

ਅਧਿਐਨ ਜਾਰੀ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਲੱਭਣ ਲਈ ਕਿ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਵਰ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਭਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਮੌਤ ਤੇ ਬਾਅਦ ਸਵਰਗ ਵਿਚ ਕਿਵੇਂ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਅਸੀਂ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿਚ ਵੇਖਾਂਗੇ।

ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਦਾ ਸਹੱਤਵ

ਇਹ ਕਹਿਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਛੇਤੀ ਨਾਲ ਇਹ ਕਹਿ ਦਿਆਂ ਕਿ ਇਹਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਮਸੀਹੀ ਲਈ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਦੀ ਕੋਈ ਅਹਿਮੀਅਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। 1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 10 ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਦੀ ਘਟਨਾ ਯਾਦ ਦੁਆਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਸੀ, ‘ਸੋ ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਨਸੀਹਤ ਦੇ ਲਈ ਹੋਈਆਂ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਮੌਤ ਦੇਣ ਲਈ ਲਿਖੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਯੁੱਗਾਂ ਦੇ ਅੰਤ ਆਣ ਪਹੁੰਚੇ ਸਨ’ (ਆਇਤ 11)। ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਬੇਸ਼ੁਮਾਰ ਮਿਸਾਲਾਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਸਬਕ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਉਦਾਹਰਣ ਲਈ, ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ‘ਨਿਹਚਾ ਰਾਹੀਂ’ ਜਿਉਂਦੇ ਰਹਿਣਾ ਹੈ (ਰੋਮੀਆਂ 1:17; ਗਲਾਤੀਆਂ 2:20), ਪਰ ਇਹਦਾ ਕੀ ਮਤਲਬ ਹੈ? ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਜਾਣ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਅਬਰਾਹਾਮ ਵਾਂਗ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਤੇ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਹੈ (ਵੇਖੋ ਇਬਰਾਨੀਆਂ 11:9, 17)।

ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਰੋਮ ਦੇ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਸੀ, ‘ਜੇ ਕੁਝ ਅੱਗੇ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਸੋ ਸਾਡੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਲਈ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਜੋ ਧੀਰਜ ਤੋਂ ਅਤੇ ਧਰਮ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਦਿਲਾਸੇ ਤੋਂ ਆਸਾ ਰੱਖੀਏ’ (ਰੋਮੀਆਂ 15:4)। ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿਚ ਸੋ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਅਤੇ ਮਸੀਹੀਅਤ ਦੇ ਸਿਰਫ ਸੱਠ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਓਸੇ ਵੇਲੇ ਬਦਲਾ ਦੇਣ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਹਨ (ਇਕ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਉਦਾਹਰਣ ਲਈ, ਵੇਖੋ ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 5:1-11), ਪਰ ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਅਸੀਂ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਵਰ ਦੀ ਗੱਲ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਬਰਕਤ ਦੇਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪੁਰਾਣਾ ਨੇਮ ਸਾਨੂੰ ਯਕੀਨ ਦੁਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਵਾਅਦੇ ਪੂਰੇ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਵਿਚ ਕਈ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਅਸੀਂ ਉਸ ਵਿੱਚੋਂ ਹੁਕਮ ਮੰਨਣ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਤੋੜਨ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਵੇਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ: ਜਦ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਵਰ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੱਚਮੁੱਚ ਬਰਕਤ ਮਿਲੀ; ਜਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਵਰ ਦਾ ਹੁਕਮ ਤੋੜਿਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹਦੇ ਬਦਲੇ ਦੁੱਖ ਝੱਲਣੇ ਪਏ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਦੇ ਵਚਨਾਂ ਨਾਲ, ਸਾਨੂੰ

ਇਹ ਯਕੀਨ ਦੁਆਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ 'ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਵਰ ਵਡਾਦਾਰ ਹੈ' (1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 1:9)।

ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਕਈ ਹੋਰ ਲਾਭ ਵੀ ਮਿਲਦੇ ਹਨ: ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਸੰਸਾਰ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਆਰੰਭ ਬਾਰੇ ਜਾਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਪੁਰਾਣਾ ਨੇਮ ਇਕ ਮੁੱਖ ਵਸੀਲਾ ਹੈ (ਉਤਪਤ 1; 2)। ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਭਾਗ (ਉਦਾਹਰਣ ਲਈ, ਇਬਰਾਨੀਆਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ) ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਦੇ ਕੁਝ ਗਿਆਨ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਿਚ ਮਦਦਗਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਬਾਈਬਲ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਦੀ ਆਪਣੀ ਯੋਜਨਾ ਵਿਚ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੋ। ਪਰ, ਯਾਦ ਰੱਖੋ ਕਿ ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਯਿਸੂ ਮਸੀਹ ਦੇ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਾਂ। ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿਚ ਹੀ, ਸਾਨੂੰ ਖ਼ਾਸ ਹਦਾਇਤਾਂ ਮਿਲੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਾਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਟੀਚੇ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜ ਹੈ।

ਸਾਰ

ਬਾਈਬਲ ਸਾਡਾ ਧਾਰਮਿਕ ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਹੈ। ਖ਼ਾਸ ਕਰਕੇ ਨਵਾਂ ਨੇਮ ਉਹ ਨੇਮ ਹੈ ਜੋ ਸਾਡੇ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਣ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਹਦਾਇਤ ਲਈ ਸਾਡਾ ਮੁੱਖ ਵਸੀਲਾ ਨਵਾਂ ਨੇਮ ਹੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋ? ਜੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਅਗਲੇ ਪਾਠ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਾਂ।

ਟਿੱਪਣੀਆਂ

¹ਯੂਨਾਨੀ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਨੁਵਾਦ 'ਪਵਿੱਤਰ' ਜਾਂ 'ਪਾਕ' ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ 'ਕਿਸੇ ਖ਼ਾਸ ਮਕਸਦ ਲਈ ਵੱਖ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ'। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦਿਆਂ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਦਾ ਹਾਂ ਕਿ 'ਪਵਿੱਤਰ' ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ 'ਖ਼ਾਸ'। ²ਜਦ ਕੋਈ ਮਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ 'ਪੂਰਾ ਹੋ ਗਿਆ'। 'ਪੂਰਾ ਹੋਣਾ' ਤੋਂ ਭਾਵ ਹੈ 'ਸਾਹ ਨਿੱਕਲ ਜਾਣਾ,' ਕਿਸੇ ਦੇ ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਤੇ ਅਸੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ 'ਉਹਦਾ ਦਮ ਨਿੱਕਲ ਗਿਆ।' ³ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਣਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਇਹ ਹੈ: ਪੁਰਾਣਾ ਨੇਮ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਹੈ, ਜਦ ਕਿ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿਚ ਸੌ ਤੋਂ ਵੀ ਘੱਟ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਹੈ। ⁴ਇਸ ਦਾ ਇਹ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸਪਸ਼ਟ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿਚ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਅਤੇ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਦੋਵੇਂ ਸਪਸ਼ਟ ਨਿਯਮ ਹਨ, ਪਰ ਜ਼ੋਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਵਰ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਅਪਣਾਈਏ। ਮੈਂ ਇਕ ਉਦਾਹਰਣ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਵਿਹਾਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਜਦ ਤਕ ਉਹ ਛੋਟੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਸਾਫ਼ ਸਮਝਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਵੱਡੇ ਹੋ ਜਾਣ ਤੇ ਅਸੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ, 'ਬੀਬੇ ਬਣੋ' ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਉਮੀਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਕੁਝ ਵੀ ਕਰਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਮ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣ। ⁵ਇਸ ਦੀ ਚਰਚਾ ਅਸੀਂ 78 ਸਫ਼ੇ ਤੇ 'ਯਿਸੂ ਦੀ ਕਲੀਸੀਆ: ਬੰਦਗੀ (1)' ਪਾਠ ਵਿਚ ਕਰਾਂਗੇ। ⁶ਯਹੂਦੀ ਲੋਕ ਅਬਰਾਹਾਮ ਅਤੇ ਸਾਰਾਹ ਦੇ ਪੋਤੇ ਯਾਕੂਬ ਦੀ ਔਲਾਦ ਸਨ (ਅਤੇ ਹਨ)। ਯਾਕੂਬ ਦਾ ਨਾਂ ਬਦਲ ਕੇ ਇਸਰਾਏਲ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਇਸ ਲਈ ਬਾਈਬਲ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸਰਾਏਲੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਬਰਾਨੀ ਭਾਸ਼ਾ ਬੋਲਣ ਵਾਲੇ ਬਾਈਬਲ ਵਿਚ ਕਿਤੇ-ਕਿਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਬਰਾਨੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ⁷ਯਿਰਮਿਯਾਹ 31:33, 34 ਅਤੇ ਇਬਰਾਨੀਆਂ 8:6-13 ਵੀ ਵੇਖੋ। ⁸ਵੱਖ ਵੱਖ ਸਮਾਜਾਂ ਵਿਚ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਤਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਵੱਖੋ ਵੱਖ ਢੰਗ ਹਨ। ਕਈ ਥਾਈਂ ਸਮਝੌਤੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ; ਹੋਰਨੀਂ ਥਾਈਂ, ਸਮਝੌਤੇ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸਾਫ਼ ਹੈ ਕਿ ਬਾਈਬਲ ਦੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਵਿਚ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਸਮਝੌਤਾ ਪੂਰਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ

ਹੁਣ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ, ਮੁਨਾਦੀ ਲਈ ਉਹਨੂੰ ਜਨਤਕ ਥਾਂਵਾਂ ਤੇ ਟੰਗ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੌਲਸ ਨੇ ਇਸੇ ਚਿੱਤਰਮਈ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਦ ਉਸਨੇ (ਪਾਪ ਦੇ) ਕਰਜ਼ੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮਾਂ (ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਰਾਹੀਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਾਪ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਾਇਆ ਗਿਆ) ਨੂੰ 'ਸਲੀਬ ਉੱਤੇ ਕਿੱਲਾਂ ਨਾਲ ਠੋਕਣ' ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ।⁹ ਇਬਰਾਨੀਆਂ 9: 15 ਦੇ ਬਾਕੀ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ ਸਮਝਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਯਿਸੂ ਦਾ ਲਹੂ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਦੇ ਅਧੀਨ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇਹਨੇ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਦੇ ਅਧੀਨ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਬਚਾਇਆ।¹⁰ ਉਦਾਹਰਣ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਿਸਤਾਰ ਦੇ ਕੇ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ ਲਈ, ਆਦਮੀ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਬਾਅਦ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਵਸੀਅਤ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੜ੍ਹੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ 'ਪਰਖ ਦਾ ਸਮਾਂ' ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਯਿਸੂ ਦੀ ਮੌਤ ਅਤੇ ਉਹਦੀ ਵਸੀਅਤ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਪਰਗਟ ਹੋਣ ਦਰਮਿਆਨ ਲਗਭਗ ਪੰਜਾਹ ਦਿਨ ਲੰਘ ਗਏ। ਯਿਸੂ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੇ ਪਸਾਹ ਦੇ ਤਿਉਹਾਰ ਸਮੇਂ ਮਰਿਆ ਸੀ (ਯੂਹੰਨਾ 13: 1), ਅਤੇ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦਾ ਪੈਂਟੀਕਾਸਟ ਦਾ ਤਿਉਹਾਰ ਪਸਾਹ ਦੇ ਪੰਜਾਹ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਆਇਆ। ਇੰਜੀਲ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪੈਗਾਮ ਪੈਂਟੀਕਾਸਟ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 2: 1, 14-40)।

¹¹'ਗੈਰ ਕੌਮ' ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਯਹੂਦੀ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਸ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਮੈਂ ਇਕ ਗੈਰ ਕੌਮ ਹਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਤੁਸੀਂ ਵੀ।¹² ਇਕ ਧਾਰਮਿਕ ਰਵਾਇਤ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਯਹੂਦੀ ਲੜਕਿਆਂ ਦੀ ਅੱਠ ਦਿਨ ਦਾ ਹੋਣ ਤੇ ਸੁੰਨਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ (ਲੇਵੀਆਂ ਦੀ ਪੋਥੀ 12: 3)।¹³ ਵੇਖੋ 2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 3: 3, 7, 8; ਰੋਮੀਆਂ 7: 4, 7।¹⁴ ਕਈ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਵਿਚ ਸਨ; ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਸਿਧਾਂਤ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਦਸ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿਚ ਮਿਲਣ ਵਾਲੀਆਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਕਦਰਾਂ ਹਰ ਯੁੱਗ ਵਿਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ। ਇਸ ਕਾਰਣ ਨੌਂ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਵਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹਿਆ।¹⁵ ਇਸ ਤੇ ਚਰਚਾ ਅਸੀਂ 78 ਸਫ਼ੇ ਵਾਲੇ ਪਾਠ 'ਯਿਸੂ ਦੀ ਕਲੀਸੀਆ: ਬੰਦਗੀ (1)' ਵਿਚ ਕਰਾਂਗੇ।